

۳۰ ویژگی نسل زد

تهدید و برجسته کردن جنبه‌های منفی این خصوصیات دنبال شوند، به ابرچالشی برای نظام تربیتی و طبعاً نظام اجتماعی ما تبدیل خواهند شد!

بر این اساس، شماره حاضر از مجله رشد فناوری آموزشی پرونده ویژه خود را به بررسی موضوعات مرتبط با این نسل، از منظر آموزش، یادگیری و فناوری آموزشی، اختصاص داده است. نوشتار حاضر نیز در همین راستا به جمع‌بندی ویژگی‌های اختصاصی (یا گاه مشترک ولی ویژه شده در این نسل)، با رویکردی مروری به ادبیات موجود در این باره، پرداخته است. آنچه در ادامه می‌آید، مهم‌ترین ویژگی‌های نوجوانان و جوانان نسل زد است که هر کدام دلالت‌ها و الزامات خاصی برای عرصه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های آموزشی، فرهنگی، تربیتی و درسی دارد:

جمعیتی را که اکنون ۳۲ درصد جمعیت جهان را تشکیل می‌دهد، با حدود دو و نیم میلیارد انسان، که متولدان دهه ۱۹۹۰ تا اواسط دهه ۲۰۱۰ میلادی هستند (۱۳۷۰ تا شمسی ۱۳۹۰) نسل «زد» می‌نامند؛ نسلی که امروز تعدادی در دانشگاه‌ها و تعدادی در مدرسه‌ها تحت اشراف نظام تعلیم و تربیت مدرسه‌ای و آموزش عالی هستند. طبعاً هرگونه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای امور علمی و تربیتی این نسل، نیازمند شناخت عمیق و دقیق از ویژگی‌های اختصاصی ایشان و وجوه تفاوت‌های آن‌ها با نسل‌های پیشین است؛ ویژگی‌هایی که اگر به خوبی درک و مدیریت شوند، فرصتی برای پیشرفت این نسل و نقش‌آفرینی مفید و مناسب آن‌ها در آینده این سرزمین خواهند بود و اگر صرفاً با نگاه

۱. بومی دیجیتال: فناوری بخشی از (و بلکه همه) زندگی آن‌هاست. زندگی بدون آن برایشان قابل تصور نیست.

۲. کم‌توان در توجه: در قیاس با نسل‌های پیشین، دامنه توجه کوتاه‌تری دارد.

۳. بازی‌باز (گیم‌ر): از اصلی‌ترین مشغولیت‌های آنان، بازی‌های مجازی است؛ آن‌هم به شکل حرفه‌ای.

۴. اهل حال: زندگی را در لحظات آن زیست می‌کنند.

۵. پردازشگر سریع: توانایی‌های بالایی در پردازش سریع اطلاعات دارند.

۶. به شدت انعطاف‌پذیر: با تغییرات لحظه‌ای دنیای اطراف خودشان انعطاف زیادی دارند.

۷. به روز: کمتر از وقایع دنیای خودشان عقب می‌مانند.

۸. عاشق دیده و شنیده شدن: خواسته اصلی آن‌ها از جهان پیرامونشان این است که دیده و شنیده شوند.

۹. مطالبه‌گر جدی آزادی: هر مانعی را که بر سر راه آزادی خود ببینند، کنار می‌زنند.

۱۰. جست‌وجوگر و کنج‌کاو: نسبت به تمام ابعاد زندگی کنج‌کاو هستند. بنابراین، به‌طور دائم خود را در حال جست‌وجوگری می‌بینند.

۱۱. خودمحور: خیلی کمتر از نسل‌های قبل درگیر راضی نگه داشتن دیگران از خودشان می‌شوند و اولویت اول را به نیازهای خودشان می‌دهند.

۱۲. خیال‌پرداز حرفه‌ای: خیال‌پردازی قوی‌ای دارند.

۱۳. ماهر در ارتباط‌گیری: به علت دسترسی بالایی که به اطلاعات دارند، کمتر احساس شرم و خجالت می‌کنند و با دنیای بیرون از خودشان هم راحت ارتباط می‌گیرند.

۱۴. کپسولی: زندگی را در تمام ابعاد آن به صورت فشرده می‌خواهند.

۱۵. سلطه‌ناپذیر: تقریباً سلطه‌ناپذیرند. بنابراین، مطمئناً روش‌های کهنه ارتباطی برای ارتباط با آن‌ها مؤثر نیست.

۱۶. پذیرا و بخشنده: با خطاها مشکلی ندارند و توان پذیرش و بخشندگی بالایی دارند.

۱۷. حساس به حریم: داشتن حریم شخصی برای آن‌ها بسیار اهمیت دارد.

۱۸. برخط و در دسترس: تلفن همراهشان را

نزدیک‌ترین و سهل‌الوصول‌ترین وسیله برای ارتباط با نزدیکان خود می‌بینند.

۱۹. ساختارشکن: محدودیتی برای خود نمی‌بینند و ظاهراً رتبه‌بندی‌هایی که در ذهن والدینشان برای امور وجود دارد، برای آن‌ها موضوعیت ندارد.

۲۰. به شدت واقع‌بین: به واقعیت و واقع‌بینی علاقه خاصی دارند.

۲۱. عمل‌گرا: به دنبال مفاهیم کاربردی هستند.

۲۲. دارای زیست دوگانه: برای آن‌ها تفاوت چندانی بین تجربه‌های دنیای حضوری با دنیای برخط وجود ندارد و تفکیک دنیای مجازی با دنیای واقعی برایشان چندان راحت نیست.

۲۳. علاقه‌مند به چالش: مطالب را زمانی بهتر می‌آموزند که در شرایطی چالشی به آن‌ها ارائه شود و برای یادگیری آن مجبور به تعامل و بحث شوند.

۲۴. قاعده‌ناپذیر و الگوستیز: قاعده‌ناپذیری و الگوستیزی شاخصه‌های ویژه این نسل هستند.

۲۵. شخصی‌ساز آموزش: این نسل آموخته‌اند، آنچه را نمی‌دانند، با مراجعه به اینترنت و به صورت شخصی به دست آورند.

۲۶. یادگیرنده اجتماعی: از این نسل می‌توان به‌عنوان نسل اشتراک‌گذاری محتوا نام برد؛ نسلی که با اشتراک‌گذاری دانش و اطلاعات با دیگران مشارکت می‌کنند و یادگیری برخط و ناب‌رخط از دیگران برایش اهمیت دارد.

۲۷. گروه‌محور: در عین ساختن دنیای فردی‌شان، تمایل دارند در گروه باشند و نقش‌آفرینی کنند و یاد بگیرند.

۲۸. هم‌راهِ معلم: بر خلاف تصور، علاقه دارند معلمانشان به‌عنوان تسهیلگر و راهنما همیشه در دسترسشان باشند.

۲۹. مقاوم در برابر نصیحت: منطقی و صبور و یک دارند و فاز خارج از منطقی غالب خود را نمی‌پذیرند.

۳۰. متنفر از تحت کنترل بودن: از کنترل کردن آن‌ها اجتناب کنید. برای زومرها، تحت سلطه بودن یا نبودن یک مسئله از پیش تعیین‌شده است.

آنچه در قالب ۳۰ ویژگی نسل زد عنوان شد، نیازمند شرح و بسط و البته نقد و گفت‌وگوست. هر یک از این موارد اگر مورد قبول و توافق باشد، به‌طور جد نیازمند بحث و تبادل نظر در میان متخصصان تعلیم و تربیت است و به‌صرف بیان کلیات

کفایت نمی‌کند. امید است پرونده ویژه این شماره از مجله و نوشتار حاضر دست‌مایه‌ای باشد برای مطالعه، مباحثه و آموختن ما معلمان و دست‌اندرکاران آموزش و پرورش و آموزش عالی در موضوعات مهم مربوط به نسل زد.